

Iz borb proti kapitalizmu

Narodi Jugoslavije so za svetovni mir

V soboto, 19. t. m. je bilo v Washingtonu objavljeno besedilo atlantskega pakta, ki je naperjen proti Sovjetski zvezi in državam ljudske demokracije. Ameriški imperializem se trudi z vsemi sredstvi, da bi z nasiljem vzpostavil svoje gospodstvo nad svetom. Politični predstavniki delavskega razreda so razkrinkali pred vsem svetom napadalnost tega pakta, zato so ga obsodile množične demokratične organizacije miroljubnih držav.

Letos v mesecu aprilu se bodo sestali na svetovnem kongresu predstavniki pristaev miru. Pobudo za ta kongres sta dala Mednarodni komite za zvezo med kulturnimi delavci v borbi za mir in Mednarodna demokratična federacija žena.

Kulturni delavci Jugoslavije in vse družbene organizacije Jugoslavije so se odločno pridružile tej pobudi in bodo storile vse, da bodo priprave za ta kongres čim širše in čimbolj vsestranske.

Narodi Jugoslavije so prepričani, da so sile miru danes v svetu tako velike, da morejo onemogočiti izzivanje nove vojne in razbiti vse poskuse sovražnikov miru. Mir si želi vsi narodi sveta. Medsebojna povezava in budnost sil miru po vsem svetu bo tvorila krepko zaslombo za miroljubno sodelovanje med narodi.

Italija in atlantski pakt

V vseh krajih Italije so delavci prenehali delati. Ponekod so razglasili ur-

ne, celodnevne in tudi splošne stavke v znak protesta proti sklepu reakcionarne parlamentarne večine o pristopu Italije k napadalnemu atlantskemu paktu.

Med razpravljanjem parlamenta o vključitvi v pakt so na trgih Rima ti-soči policistov v bojni opremi napadali demonstrante. »Dol z atlantskim pak-tom — hočemo mir!« je bilo njihovo geslo.

Po nepopolnih podatkih je bilo ob spopadu s policijo na trgih Colona in San Silvestro kakor tudi na bližnjih ulicah ranjenih nad 40 ljudi.

Napredni italijanski listi obojeajo vla-dno večino v parlamentu, ki je kapitu-lirala pred ameriškim imperializmom ter Vatikanom in se odločila za fašistično politiko.

Bojkot industrijskega blaga v Franciji

Od 20. marca t. l. dalje izvajajo sindi-kati francoskih kmetijskih delavcev po-poln bojkot industrijskega blaga v znak protesta proti poplavljanju francoskih tržišč s tujimi kmetijskimi proizvodi, kar ima za posledico naglo padanje cen do-maćih kmetijskih proizvodov. Bojkot bo trajal do 30. marca t. l.

Tekom meseca aprila t. l. bodo kme-tijski delavci v isti namen kupovali sa-mo najnujnejše industrijske predmete.

Ta ukrep se izvaja na podlagi so-glasno sprejete resolucije Zveze sindi-katov francoskih delavcev.

KMETIJSTVO

Borci VP 57649-č se zanimajo za razvoj kmetijstva domačih vasi

Mladinci-borci VP 57649-č Zrenjanin — Banat pozdravljajo mladino ptujskega okraja. Med njimi je tudi borec Sacer A. iz Placarovec.

V svojem pozdravnem dopisu poziva-jo mladino iz ptujskega okraja, naj po-maga z borbenim in vzglednim delom pri moderniziranju kmetijstva in pri pre-pričevanju naših delovnih kmetov, da je združena zemlja, združeno orodje in združena delovna sila edina možna pot kmetovalcev za povečanje in pospešit-ve kmetijske proizvodnje in za dosego življenja, v katerem naši kmetje ne bo-do več zgarani starčki, temveč zdravi, zavedni in krepki moške, ki si bodo želi-li v življenju pomagati z mehanično silo, ne pa samo z močjo svojih mišic in s par glavami živine.

Pozivajo mladince, naj sodelujejo pri organiziranju in delu zadržnih ekono-mij ter kmetijsko obdelovalnih zadrug in s svojim delom razbijajo predsodke o zadržnem delu in življenju, ki so jih kmetje pridobili s sistematično antiso-cialistično propagando v času pred osvo-boditvijo in tudi pozneje.

Kranj

Tovarna »Iskra« je v Kranju razsta-vila svoje izdelke, med katerimi je vzbujal največjo pozornost novi kino-projektor, ki ga še izpopolnjujejo. Orodjarna je razstavila precizna dela rezkarjev in merilnih naprav. Razstav-ljena je bila tudi nova avtomatska tele-fonska centrala z efektno do 5 km od-daljenosti, kakršne bodo izdelovali kot serijske izdelke. Izdelujejo tudi čitne dele avtodinam, ki smo jih morali preje uvažati.

Na razstavi je bila prikazana visoka kvaliteta artiklov, s katerimi bo dobila naša industrija novi material za izpol-njevanje planskih nalog.

M. ILJIN

DESETISOČLETNA VOJNA

TRETTJA POVEST.

V šoli so nam pri pouku zgodovine mnogo pripovedovali o sedemletni, tri-desetletni in stoletni vojni. Skoraj nič pa nismo slišali o desetisočletni vojni.

Nič manj kot desetisoč let se vojsku-jejo ljudje s pustinja.

Leta 1904. je neka ameriška arheološka ekspedicija kopala v Srednji Aziji blizu Ashabada.

Pod plastmi peska in rečnih naplavin je našla ostanke starodavnih namakalnih naprav.

Učenjaki so dognali, da so te naprave stare okrog sto let.

Ljudje so se torej že davno začeli bo-riti s pustinja, da bi ji iztrgali košček za košček zemlje.

Tisti ljudje niso imeli niti dobrih lo-pat, a so vendar spreminjali narodo svo-je dežele in ustvarjali oaze v pustinji. Boj s pustinja ni nikdar prenehal. Bil ee je tudi v Egiptu, v Indiji, na Kitaj-skem in v Mezopotamiji.

Ponekod so zgradili ljudje velike paski iz nasipov in ob povodnih lovili vanje rečno vodo. Druge so zgradili rečno strugo in odvajali vodo na polja po nešteti širokih in ozkih rokah in kanalih.

Kjer to ni bilo mogoče, kjer voda ni tekla po zemlji, ampak pod njo, tam so ljudje prodirali v globino. Kopali so v predgorjih vrste vodnjakov — jaskov, dolbi podzemeljske kanale, »kjarize«, po katerih je tekla voda s predgorij v do-lino na polja.

Na ravnini so morali dvigati vodo iz vodnjakov z glasnimi vrči. Velblod ali osel je vrtil kolo pri vodnjaku in vrč

za vrčem je zlivl vodo v žleb, po kate-rem je tekla voda v »arike« — namakal-ne jarke med polji.

In vse te naprave so ustvarili ljudje skoraj z golimi rokami. V podzemeljskih hodnikih se je zemlja rušila in zasipala kopače; namakalni jarki na poljih so ee zasipali in polnili z blatom; vsaka povod-nj je odnašala nasipe in jezove — a vselej ee se ljudje znova lotili dela ka-kor mravlje.

Dvajset hrbtov, štirideset rok in štiri-deset nog je bilo treba, da ee prenesli težko bruno, deblo visokega drevesa. Roke, noge in hrbti so bili poceni. Na ukaz faraonov, kalifov, šahov in emir-jev so zganjali vkup ljudi z vseh strani. Vojna e pustinja je bila za vladarje prav tako osvajaalna vojna kakor vojna e sosed. Smoter je bil isti: razširiti si po-sest.

Iz krajev, ki so bili na novo pridob-ljeni z namakanjem, so odhajale čez pu-stinjo karavane in prinašale vladarskim dvorom datjave in davke — žito, tkani-ne in redke sadeže.

Zgodovinarji poročajo, da so nosile karavane ob bregov Amu-Darje, iz Hive v Bagdad, v prestolnico kalifov, melone. Vsako melono ee hranili v svinčeni po-sodi, obloženi z ledom. Pot je vodila čez pustinjo Kara-Kum in je trajala tri mesece.

Delo sužnjelj ee ustvarilo na vzhodu velika namakalna omrežja. Mnoga omrež-ja ee so ohranila prav do današnjih dni.

V Zgornjem Egiptu še zdaj ponekod namakajo polja po kanalih in bazenih, ki so jih bili izkopali sužnji za časa fa-

INDUSTRIJA

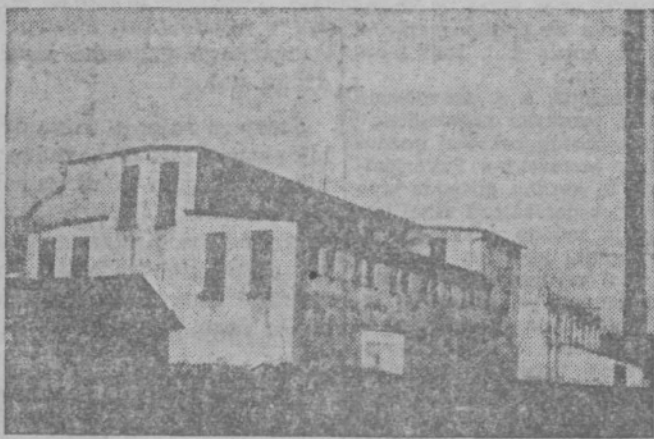
Tovarna strojil v Majšperku že izpolnjuje plan II. tromesečja

Plan I. tromesečja je izpolnjen predčasno.

Delovni kolektiv Tovarne strojil v Majšperku si je priboril čast čuvanja prehodne zastavice vlade LR Slovenije, ki mu jo je 6. marca t. l. skupno e 40.000 din nagrade izročil na svečanem sindi-kalnem sestanku minister za gozdarstvo in lesno industrijo tov. Tone Fajfar.

Za I. tromesečje je bil plan produk-cije izpolnjen 22 dni pred rokom. Usnje-na industrija je dobila e tem več kosta-njevega, hrastovega in smrekovega ta-nina v pomoč za dvig izdelave usnja, ljudstvo pa bo dobilo več čevljev in drugih kožnih izdelkov.

dolgo vzdržati kot najemnik zapuščine pobeglih. Poznejši lastniki so se hitro menjavali. Wolf, Lesnavski, grajščak iz Krapinskih toplic Franc Otenfels, jud Habenicht, baron Guittom de St. Quan-tin, firma Gerhardus in drug, češki in-dustrijalec Franc Novak in njegov kom-panjon Kubricht ter pomočniki slednjih, nemški strokovnjaki in uradniki ing. Schuster, Grill, Nerat in nemškutarji Schaperl Adolf, Zeichen Franc in drugi so bili tujci, ki niso slučajno zašli v Majšperk. Izkoriščali so premoženje in z njim delovno silo, gostoljubnost pa so vračali z izdajanjem vsega, kar je

Tovarna tanina v Majšperku

Priznanje za požrtvevalno delo in za veliki doprinos v proizvodnji tanina so delavci in nameščenci tovarne sprejeli kot potrditev resnice, da so dobri ču-varji občeljske imovine v Majšperku, da znajo proizvodno kapaciteto pospešiti in dvigniti, da ee zavedajo, da so stroji in izdelki te tovarne velika pomoč našemu ljudstvu v borbi za dvig iz po-manjkanja, okolici Majšperka pa še po-sebej v borbi proti revščini in zaosta-losti.

Med najmarljivejše delavce je bilo razdeljeno 20.000 din nagrad. Vsi, ki so jih prejeli, so vesele navezanosti na delo v tovarni. Osvajalo je njihove misli in moči, da so pri njem radi ostajali, ter dosegli uspeh za uspehom. Niso mislili na to, ali kdo opaža njihove napore ali ne. S prejemom prehodne zastavice in nagrad jim je dokazano, da ne more biti v kolektivnem delu uspeh neopažen. Če ee dnevno odpravljajo napake, je drugi dan mogoče ugotoviti uspehe in tozadevno posebno prizadevanje požrt-vevalnih ljudi.

Prejšnji lastniki so bili izkoriščevalci in izdajalci.

Osvoboditev našega ljudstva izpod fašističnega nasilja je prinesla tudi osvoboditev zidov in strojev Tovarne strojil v Majšperku iz lastništva izko-riščevalcev. Vojaško sodišče maribor-skega okrožja je 21. avg. 1945 izreklo za-ključne besede te osvoboditve. Obso-dilo je lastnico Tovarne strojil in Vuna-teks v Majšperku Pihler Marijo, so-lastnika Novak Franja in Marijo ter Pihler Franca, bivšega odvetnika v Ma-riboru, ki je bil dejanski vodja tovarn ter izkoriščevalskega in izdajalskega početja njenih lastnikov. NOV je zbril-sala iz Majšperka madež na naši zemlji in raztrgala verige majšperške okolice iz težkih časov preteklosti.

V Majšperku so tujci poskušali gospodariti

Leta 1772 je prodal ormožki grajščak sedanjim prostor tovarne z gradicem vred ptujskim minoritom. Te so radi ilake pregnale s posestva žene z motikami. Kupčič Anton s Ptujске gore ni mogel

hotelo živeti v okolici Majšperka. Ti lastniki majšperškega premoženja in nji-hovi pomočniki niso imeli med našimi delavci in kmeti niti bratov in sester, stricv in botrov. Predniki v tovarni za-poslenih delavcev k njim niso hodili v goste. Na njihove svečanosti in prire-ditve so prihajali le njim enaki. Iško-riščanje je bil edini obstoječi odnos.

Ljudstvo je prevzelo vse v last

Ta pečat je zbrisala narodnoosvobodil-na borba. Namesto lastnikov-tujcev je postalo edini lastnik vsega delovno ljudstvo Jugoslavije. Čuvarji in proiz-vajalci plodov te imovine so danes naši delavci in kmetje. Delavec Dorič Albert iz Sestrž zna, da je solastnik in čuvar vsega premoženja naše domovine skup-no s svojo 9-člansko družino. Enako Bedenik Janez iz Podlož, Mesarič Vin-cenc iz Savinjskega, Mohorko Janez iz Koritnega, Galun Franc iz Majšperka, Kokol Jurij iz Ptujске gore in drugi delavci, ki imajo po 9, 7 6 in manj dru-žinskih članov. Njihovi in drugi otroci bodo tam nadaljevali, kjer bodo radi starosti in onemoglosti nehalj njihovi očetje in ne bodo nikoli dopustili, da bi izrabljali poedinci ustvaritve delov-nega ljudstva za svoje jalovo in ljud-stvu sovražno življenje.

Stare naprave zmagujejo planske naloge

Kljub temu, da je tovarna strojil v jugovzhodni Evropi najstarejša te vrste po tradiciji in tehničnih napravah, ven-dar dosega planske uspehe. S popravi-lom vakum-aparature v lastni delavnici je omogočeno nemoteno nadaljevanje proizvodnje. Izpopolnitve naprav so iz-vedli ljudje iz obrata. Obratovodja Fur-man in klepar Mesarič sta preuredila zračne dovodne cevi in onemogočila zgubo vročega zraka. Na stare obrab-ljene bobne drobilcev lesa so naprav-ljeni vložki. Prejšnji pregrobi ostružki lesa so oteževali luženje. Kar je za mnoge oglednike čudno in nemogoče, je samo po sebi umevno od 15—30 let v tej tovarni zaposlenim ljudem. Prah, para, vročina, hrustanje drobilcev, si-kanje elevatorjev in drugo so redni o-žaji njihove okolice. Ko konča prva

smena, začne druga in po njej tretja. Krožna žičnica med Majšperkom in Medvedci je desna roka tovarne. Vedno nove pošiljke hrastovine in bukovine v polenih in smrekova skorja se spre-minjajo v tekoči ali prašni tanin. Dro-bilcem polen strežijo Planjšek Franc. Vodusek Jože in Tominc Leopold, dro-bilcu skorje pa Galun Vincenc in Reš-šperk Jernej. Jus Franc je kuhar bate-rije že 11 let. V tovarni je že 32 let. Doma je s Ptujске gore. Selinšek Ferdo nadzira napravo za razprševanje teko-čega tanina in pretvarjanje v prah. Razne naprave v tovarni zahtevajo nad-zorstvo, ki ga vršijo marljivi ljudje s posebno pozornostjo, da bi te čim dalje opravljale svoje naloge. V dnevih čiš-čenja je vse natančno pripravljeno za prihodnje delo.

Skrb za osebno življenje tanincev

Za požrtvevalno delo se trudi uprava tovarne, da bi zraven svoje ekonomije, menze s 40 abonenti in industrijskega magazina potom službe delavske pre-skrbe nudila ljudem tovarne in njihovim družinskim članom čim več pomoči za ureditev boljšega življenja. Pri tem mora prebroditi tudi težave v preskrbi živilskih in ostalih predmetov, pred-vsem obutve. Graditev tovarniške am-bulante in stanovanj za samce bo zna-ten doprinos pomoči v slučaju obolel in pri rešitvi stanovanjskih vprašanj.

Prva kino aparatura v Halozah

Med člani delovnega kolektiva se ni razvila samo zavest o sedanjem novem stanju in potrebah, temveč se vidiijo tudi praktični uspehi njihove sindikalne delavnosti. Njihova tovarna postaja kulturno središče celotne hribovite in ravne haloške okolice Majšperka. V počastitev V. kongresa KPJ je bila zgra-jena in urejena sindikalna dvorana s spremenljivim podom in gledališkim odrom. V tej dvorani se že vršijo redne tedenske kinopredstave s pomočjo kino-aparature, ki je prva v Halozah.

Vse to je uspeh upornega dela, volje in cilja, dvigniti delavce iz tovarne in kmete iz okolice Majšperka na tako kulturno stopnjo, da se bodo čutili ravni svojim sovratnikom tovarn v me-stih naše države in ostalih socialističnih držav.

Obrt

Šušmarstvo škoduje družbi in poedincem

Potreba za delavci strokovnih kvali-fikacij vzbuja pri organih ljudske obla-sti našega okraja in tudi drugod zanim-a, kaj se pojave šušmarstva zlasti na vaseh, kjer je poleg nekvalificiranih poljskih delavcev tudi več izučenih in izkušnih kovačev tesarjev, zidarjev, sodarjev, čev-ljarjev, šivilj in ostalih raznovrstnih po-klincev, ki nimajo obrti in vendar se oko-riščajo s tevrstnimi ugodnostmi.

Med tem, ko se dan za čnem vzgajajo pre-ko velikih naporov in žrtv novi kadri, ki jim je potrebna še praktična izkušnost, je na drugi strani veliko število stro-kovno kvalificiranih in pruteh delav-cv, ki jim je potrebna le še teoretična izpopolnitev, niso pa vključeni v plan-sko ustvarjanje, temveč se temu sami izmakajo ali pa so prepuščeni sami sebi, priložnostnemu delu in poljubnemu plačevanju dobro ali slabo izvršenih de-lovnih uslug.

Mnogi teh šušmarjev niso imeli z na-ročniki dela iz svoje vasi ničesar skup-nega razen dogovora za obrtniške sto-ritve. Iz preračunljivosti jim dajejo delo raznj vaški spekulanti, ker vedo da nji-hove storitve niso vezane na pristojbine socialnega zavarovanja, prometni davek in davek na dohodek ter druge elemente cene obrtniških storitev; šušmarji sami pa se na drugi strani zadovoljujejo z malenkostno odškodnino ali protivred-nostjo za svoje delo, mesto da bi dostoj-no uveljavili vrednost svojih skozi leta dela in težav priborjeno znanje in izkuš-nje. Vložili bi jih lahko v skupne napore in s tem pomagali svojim sovratnikom

(Konec na 4. strani)

raonov. V Indiji, na Kitajskem pa tudi pri nas v Srednji Aziji dobivajo številne oaze vodo po starodavnih kanalih. Vse to ee je ohranilo samo zato, ker ee ljudje svoje umetne reke in jezerca sto-letja v stoletje, iz leta v leto popravljali, čistili, utrjevali in obnavljali.

Menda ni na evfu bolji znamenitega spomenika trdovratnemu, vsakdanjemu in težavnemu delu nešteti človeških rodov, kakor so starodavna namakalna omrežja.

A ljudje niso samo ustvarjali oaz v pustinji. Tudi uničevali so jih. Spomenikov uničevanja je bilo na sve-tu mnogo več kakor spomenikov ustvar-janja, če bi jih prav tako skrbno čuvali. A kakor hitro je kakšna stvar razvalina, se zanjo ne briga nihče več razen arheo-logov.

V Srednji Aziji ee vleče od ustja Amu-Darje v pustinjo celih poldrug sto kilo-metrov dolga vrsta razrušenih jezov in opuščeni kanalov.

Pogosto najdejo popotniki v pustinji, daleč od rek na suhih krajih ostanke na-makalnih naprav. Ti ostaniki pričajo, da so bila tu nekoč polja in vrtovi, da ee tudi tu živeli ljudje.

Danes spominja na življenje tistih lju-di le še kakšen s peskom zasut mozaik, ki ee služil džamiji za pod, ali kakšna kamnita ograja karavan-saraja — po-stajališče za karavane.

Kdo ee razrušil, kar je bilo zgrajeno e tolikim trudom?

Rušila ee priroda, največkrat pa lju-dje. Trume osvajaalcev, ki so ee večkrat vsule čez vzhodne dežele, so najprej uničevale kanale in jezove. Če vzameš sovratniku vodo ga premagaš.

Tako ee ravnal Tamerlan, ki je pred pe-timi stoletji in pol razrušil ene največ-jih namakalnih omrežij v Srednji Aziji — omrežje horezmske oaze.

Pogosto ee uničevali komplicirane na-prave v pustinji tudi graditelji sami.

Niso znali gledati daleč naprej. Pogo-sto ee zemljo čezmerno namakali, da bi jim v bližnjih letih več dajala; a po de-setih letih se ee zemlja spremenila v močvirje ali v slano mlakuzo in so jo morali ljudje zapustiti.

To ee dogaja tudi še v naših dne-h. In ne samo na zaostalem vzhodu, am-pak tudi v najnaprednejših zahodnih de-želah.

Seveda je težavno sporejati veličastne in smele naprave v Združenih državah ameriških z mravljinjami zgradbami sta-rodavne Azije. Američani so v kakem letu dni ali v dveh preložili toke reka, zgradili betonske jezove, izkopali za vodo podzemeljske poti — predore — in nadzemeljske poti — akvedukte. Ame-riški inženirji in delavci so v desetih le-tih prepregli z namakalnimi omrežji tolikšne prostore, kolikršnih sužnji emirov in šahov ne bi bili mogli v tri sto letih.

V mnogih delih svoje dežele so spre-menili Američani neplodna tla v cveto-če vinograde in bombažve nasade.

Kjer ee je nekoč razraščalo bodečevje, so ee lepo zvrstili špalirji trt. Iz zaje-zitvenih jezer ee stekla po betonskih strugah čista voda v vinograde.

Tako so ee naučili podobni zahodni ljudje graditi. A prav tako dobro in hitro znajo tudi rušiti.

Prav v Združenih državah so mnogi kulturni gospodarji vzornih kmetij po-dobno kakor azijski poljedelci uničili svoja polja e preobilnim namakanjem.

Da bi se jim hitreje izplačali njihovi epopolnjeni stroji, da bi odplačali zemljo in vodo, ee morali zahtevati od polj več, kakor so lahko dala. In spet so ee malo prej oživljena zemljišča spremenila v pustinjo.

A ko ee nastopila kriza, so začele pu-

stinje nastajati in rasti celo tam, kjer jih nikoli ni bilo.

Zmagoviti pohod proti pustinji se je ustavil in začel se je umik — tako v Združenih državah kakor v Indiji in v afriških kolonijah.

Malo prej zamisljeni velškanski pro-jehti za osvajanje afriških pustinj ee ostali na papirju.

V južni Afriki je na primer predložil profesor Schwarz, naj bi zajeli tok rek Kipepe in Cobe ter usmerili njuno vodo v pustinjo Kalahari.

Potem bi bilo podnebje v južni Afriki bolj vlažno. Pustinja Kalahari bi se spre-menila v rodovitno deželo. Toda projekt profesorja Schwarza leži kakor še mnogo drugih načrtov v predalu. Koliko denarja bi bilo treba zanj in kdaj čee bi ta de-narj dal bodeček!

Druga stvar pa je zgraditi čez pustinjo cesto, ki vodi k boljšim, še nedotaknje-nim zemljiščem v kolonijah. To ee za podjetnike dobičkanosnje.

In tako nastane nekeje v Sahari ali ob mejah Abesinije cesta — gola cesta sredi gole pustinje.

Po cesti topotajo vojski s škornji. Pred osvajalci pa bežijo njeni prebivalci v pustinjo.

Tako je bilo pred revolucijo tudi pri nas.

Čez pustinjo Kara-Kum so zgradili železnico še pod Aleksandrom II. A če-mu so jo zgradili? Ne zato, di bi preobra-zili pustinjo, marveč zato, da bi po njej prevažali vojske, proviant in orožje, da bi pokorili narode, ki živijo v pustinji.

Pustinja sama po sebi osvajaalcem ni bila potrebna; zanje je bila le neprivjet-na ovira na poti k oazam, na poti k bombažu. K cvetočim vrtovom k brego-vom velikih rek Srednje Azije. In na-rod, ki ee živeli v pustinji, so bili tudi ovira, ki jo ee bilo treba odstraniti, pre-grada, ki jo ee bilo treba podreti.